

ZPRAVODAJSKÉ ZABEZPEČENÍ OPERACÍ

V současnosti je stále naléhavější potřeba vytvářet takové podmínky, které by umožňovaly dokonalé poznání a zdokonalení procesů zpravodajského zabezpečení, zejména na operačním stupni. V posledních letech sice usilujeme ve VA AZ o vyřešení této problematiky tak, aby absolventi byli náležitě připraveni řešit závažné zpravodajské úkoly, ale pro poskytnutí úplného obrazu zpravodajského zabezpečení a postřehnouti všech jeho částí jsme učinili ještě málo.

Je to složité, přestože byl vydán Sborník GŠ/ZS č. 126/1982 „Zásady organizace a provádění operačního průzkumu“. Další publikace v tomto odvětví vojenské činnosti jsou neucelené. V tomto období nám chybějí základní teoretické poznatky z dané oblasti a jejich aplikace na podmínky vědeckotechnického rozvoje (dále jen VTR).

V souvislosti s VTR se pochopitelně mění i činnost zpravodajských orgánů při soustředování, vyhodnocování a zevšeobecňování zpráv a celý obsah zpravodajského zabezpečení. Tento vývoj souvisí s materiálními a morálními možnostmi, s množstvím sil a prostředků průzkumu a jejich vybavením.

Vidíme, že v důsledku změn charakteru ozbrojeného zápasu a vyzbrojení vojsk novými druhy zbraní a bojové techniky bude význam zpravodajského zabezpečení průzkumu narůstat, zdokonalovat se a měnit. V současné době jsou všechny druhy vojsk ČSLA vybaveny moderními, dobře připravenými zpravodajskými a průzkumnými orgány, jejich materiálně technické vybavení, zejména bojová, průzkumná a spojující technika je na vysoké úrovni a odpovídá soudobým podmínkám vedení operací. Přesto musíme při organizaci zpravodajského zabezpečení operací vycházet ze zákonitostí ozbrojeného zápasu a věnovat stále zvýšenou pozornost vybavování těchto orgánů stále složitější, modernější a účinnější technikou.

VTR ovlivňuje všechny oblasti vojenství. V jeho rámci i vojenské zpravodajství, které častěji a také rychleji než ostatní oblasti vojenství využívá poznatků vědy a techniky. Je to pochopitelné, protože na úrovni vývoje zpravodajského zabezpečení, na množství a kvalitě prostředků průzkumu závisel mnohdy výsledek války.

Vysoká úroveň a rychlé tempo rozvoje současné vědy a techniky se promítá ve všech oblastech vojenského zpravodajství, na všech stupních velení a zvláště v průzkumné technice. Kvantitativní a kvalitativní změny technické základny způsobily v charakteru vojenského zpravodajství zásadní změny. Rostoucí význam technizace se projevuje i ve zpravodajském zabezpečení operací a rovněž i zde vyžaduje zvláštní přístup.

Vybavení vojsk jadernými zbraněmi i další novou bojovou technikou nesmírně zvýšilo jejich palebnou a údernou sílu. Novou zásadou operačního umění je, že hlavním prostředkem ničení nepřítele v operacích jsou jaderné zbraně. To vyvolalo základní změny způsobů zpravodajského zabezpečení operací, jiné vztahy k průzkumu, zvýšení rozmanitosti forem, činnosti různých sil a prostředků i zpravodajských a průzkumných orgánů.

Hlavní kategorie zpravodajského zabezpečení operací, jeho zásady, pravidla a normy vypracované před vznikem jaderných zbraní, se v současné době podstatně mění.

Pokračující VTR vede k mnohostranným implikacím i v systému zpravodajského zabezpečení operací, které v současné době můžeme těžko předvídat a s dostatečnou přesností vyjádřit. Takovými implikacemi jsou rozvoj postihující síly a prostředky průzkumu, možnosti jeho vedení na zemi, na vodě a v kosmu.

Symptomy vytváření zpravodajských systémů a podsystémů jsme mohli zaznamenat již v době posledních několika let. Na

růstaly s rozvojem prostředků vedení boje a jejich využití ve válkách.

Úspěšné zavádění nových účinných zbraňových systémů vytváří další nutnost intenzivního hledání a postupného rozvoje zpravodajské a průzkumné činnosti a prostředků. Za logický produkt vývoje a současně nový důležitý článek zpravodajského zabezpečení se pokládá kosmický průzkum. Ten jistě již v dohledné době bude mít výsadní postavení v rámci zpravodajského zabezpečení.

Základním cílem zpravodajského zabezpečení je ochranná funkce před nepřátelským napadením. Z tohoto cíle vyplývají jeho hlavní úkoly, které mají přezkoumat všechny naděje agresora na získání překvapení, zmařit jeho činnost a vytvořit výhodné podmínky pro vedení vlastních operací.

Rozhodující počáteční podmínkou pro účinné působení zpravodajského zabezpečení je přesně fungující a rozsáhlý zpravodajský systém (podsystem), který obsahuje dostatečně velký prostor a má prostředky pro zjišťování, identifikaci a sledování všech (i moderních) objektů nepřítel.

Objevování nových objektů a určování jejich parametrů je pouze jedním z úkolů zpravodajského zabezpečení. Dalším neméně složitým úkolem je průzkum a identifikace zjištěných objektů, stanovení jejich předurčení a zjištění charakteru jejich činnosti.

V současné době objekty průzkumu můžeme rozpoznat a rozlišit pouze při důkladných záznamech, při úplné znalosti situace na frontě a při znalostech základních parametrů.

Systémy při zjišťování a sledování, založené na radiolokačních, radiotechnických, optických a podobných zařízeních, nemohou tyto úkoly splnit. Při zjišťování charakteru a určení různých prostředků (objektů) nepřítel vznikají obtíže způsobené jejich maskováním a různými druhy rušení.

Proto se realizuje rozsáhlý program rozvoje technických prostředků průzkumu a identifikace objektů, které jsou vybaveny speciálním automatickým zařízením. Existuje ještě celá řada jiných námětů, zpravidla z technického hlediska velmi komplikovaných, s kterými si dosud používaná technika a technologie nedovede poradit.

Nemenší úloha připadá zpravodajským stanovištím (střediskům), které zabezpečují sběr, třídění a vyhodnocování informací již v míru.

Neustálá znalost situace nepřítel vyžaduje řadu dalších speciálních zařízení, na

kterých by bylo možné zobrazovat nejdůležitější prvky situace nepřítel. Přehled o nepřátelské situaci se musí neustále upravovat, aby zachycoval současnou polohu objektů a poskytoval vždy přesné podklady pro rozhodnutí. Zobrazení situace se proto může uskutečnit za pomoci elektronických prostředků, které danou situaci zachytí, systematicky opravují a automaticky o ní informují.

Víme, že nastíněný systém pro zjišťování, registraci a identifikaci objektů nepřítel musí pracovat operativně a nezávadně již v míru. Především je třeba stále zjišťovat závažné objekty, analyzovat jejich bojové a operační určení a možnosti napadení (použití). Toto sledování musí být kromě toho spojeno s rozбором politicko-strategických příznaků eventuelní agrese, aby byla zajištěna delší doba k realizaci účinných protipatření. Zpravodajský systém musí být proto neporovnatelně operativnější než jakýkoliv jiný vojenský systém. Každá sebemenší nepozornost a zpoždění může mít katastrofální následky.

Značná část nepřátelských prostředků bude připravena k zasazení již v míru. Další prostředky se bude nepřítel snažit přisunout a zasadit v době příprav agrese a pak v průběhu vojenských operací. Proto zpravodajská činnost štábů svazů musí probíhat již před politickým napětím, které může vést k ozbrojenému konfliktu. Její další období začíná v době bezprostředního ohrožení a pokračuje v průběhu války.

Ve všech obdobích zpravodajského zabezpečení plní důležitou úlohu operační průzkum. Na jeho přesné a bezporuchové činnosti bude v hlavní míře záležet účinnost všech článků velení. Zpravodajské zabezpečení vševojskového svazu musí především:

- včas zjistit a zaznamenat příznaky příprav napadení,
- určit dobu a směry agrese,
- předat v krátké době úplné informace o nepřátelských objektech na místa [VS], kde se pomocí samočinných počítačů budou vyhodnocovat výchozí předpoklady pro použití vlastních obranných prostředků apod.

Realizace těchto a dalších úkolů bude probíhat v delším časovém období a ve značné míře již v míru. Nemůžeme pochybovat, že nepřítel se bude vždy snažit dosáhnout překvapení. Bude proto dělat všechno možné, aby příznaky připravované agrese byly co nejmenší, byly těžko zjistitelné a dezinformovaly nás v co největší míře.

Situace je o to složitější, že zjištění příznaků, které předcházejí agresi, bude zce-

la určitě v podmínkách VTR obtížnější. Ovšem pro účinné odražení agrese je jejich zjištění absolutně nutné. Ke splnění tohoto požadavku jsou nezbytné nejen znalosti doktrinárních zásad nepřítele a vybavení jeho vojsk bojovými prostředky a zbraňovými systémy, ale především operativní zpravodajský systém, který zaručí promyšlený postup sběru a analýzy příznaků blížící se agrese. Tento problém má v podmínkách VTR úplně novou náplň a dosud nevdané rozměry.

Včasné zjištění příznaků agrese potenciálního nepřítele považují za činitele rozhodujícího významu. Proces zjišťování příznaků pro přípravu agrese je třeba zajistit potřebnou technikou pro sběr a třídění informací, které by v každé době poskytovaly přesný obraz situace. Příklad arabských států z posledního období, kdy se potvrdila nutnost správné činnosti zpravodajských a průzkumných orgánů a prostředků neustálého vyhodnocování situace, ukazuje, jaké důsledky mohou nastat. Tento fakt potvrzuje již dávno známý požadavek, abychom se nedali nepřítelem překvapit.

Uvedené důvody vyžadují, aby v rámci vojenského zpravodajského systému i na stupni vševojskového svazku bylo vybudováno a vybaveno speciální stanoviště (středisko), které by se zabývalo výhradně registrací a studiem příznaků přípravy agrese nepřítele.

Toto stanoviště (středisko) musí mít k dispozici úplný soubor informací a všestranně se orientovat v operačních možnostech nepřítele. Musí průběžně a přímo graficky zaznamenávat stupeň příprav ne-

přítele k agresi. Tak může včas poskytovat velení hodnověrné podklady pro přijímání odpovídajících rozhodnutí ke zvyšování nebo snížení bojové pohotovosti vojsk v závislosti na politické situaci, stupni ohrožení atd. Graf znázorňující stupeň ohrožení agresí by uvažoval různé činitele jak stálé, tak i proměnné a určoval stupeň ohrožení v procentech.

Zjišťování a sledování nepřátelských objektů bude pokračovat s největším úsilím v době bezprostředního ohrožení agrese. Činnost většiny prvků průzkumu dosáhne v tomto období vrcholu, jejich aktivace a jejich zasazení do akce musí být natolik operativní, aby zajistilo zachycení hlavního uskupení nepřítele.

Podstatným a současně nejsložitějším úkolem v období bezprostředního ohrožení bude zjištění a identifikace úderných prostředků a uskupení nepřítele. Hlavní úsilí usměrníme na stanovení okamžiku a zmaření útoku řízených střel a letectva, které v tomto období budou hlavním nebezpečím. Všechny zde uvedené úkoly budou řešit průzkumné a zpravodajské orgány.

Základním činitelem v této etapě, který ovlivní činnost těchto stanovišť (středisek), bude neúměrně krátká doba ke splnění uvedených úkolů. Bude málo času. Z toho důvodu veškerá zpravodajská činnost by měla být plně zautomatizována. Pouze komplexní a automatizované řešení všech úkolů zpravodajského zabezpečení může v odpovídajícím čase získat podklady pro zneškodnění úderných prostředků nepřítele.

Rozvoj prostředků jaderného napadení a palebných prostředků klade stále větší požadavky na průzkum a zpravodajské zabezpečení. Jejich úkoly jsou stále složitější a zahrnují z roku na rok větší rozsah operačně taktických problémů.

V poslední době, která je obdobím soustavného a důsledného rozvoje prostředků průzkumu všeho druhu, které se rozvíjely poměrně rychle na technické základně a zkušenostech z posledních válek, se dosáhlo určitého pokroku.

Současné prostředky průzkumu, které pracují již v míru, jsou již nyní dostatečnou zárukou před překvapením ze strany agresora. Nemalé úspěchy byly zaznamenány také v rozvoji zpravodajské činnosti.

S ohledem na malou technickou dokonalost má operační hodnota zpravodajského zabezpečení některé slabiny. Přesto však je nutné potvrdit, že zpravodajské zabezpečení na operačním stupni dosáhlo

již určitého stupně spolehlivosti. Možnosti jsou v tomto oboru nepochybně ještě větší.

I přes tyto dosud dosažené výsledky v rámci VTR můžeme považovat zpravodajské zabezpečení operačního stupně za důležitý prvek ve vojenském zpravodajském systému, zejména v jeho úloze při rozhodování vlastní strany proti možnému napadení ze strany agresora. Jeho úloha a důležitost se bude neustále zvyšovat podle stupně technického rozvoje a zavádění nových bojových prostředků.

Z technologického hlediska nemůže být pochyb o tom, že automatizace převážné části zpravodajské činnosti je možná.

Vlastní pozornost musí být soustředěna na optimalizaci zpravodajského zabezpečení jako celku a operačního průzkumu zvlášť, zejména budování takových zařízení, která by uspišila zpravodajský proces.